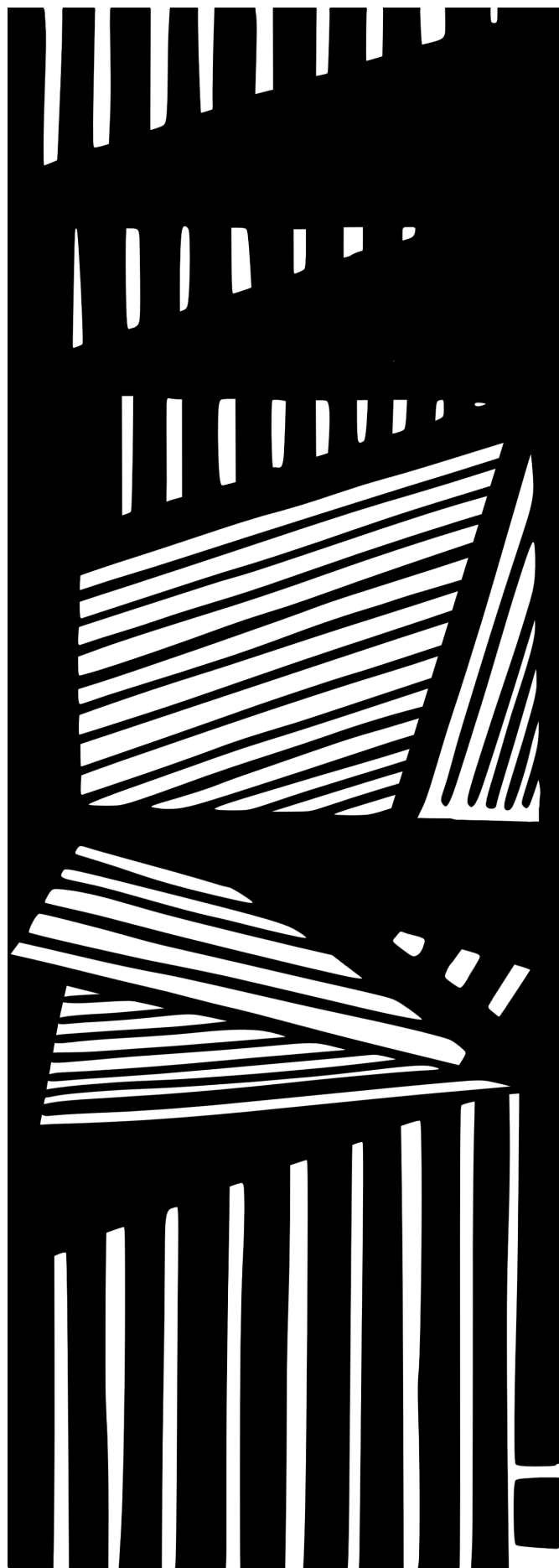

III XVI

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník
 Vychází v Sobotce během 58. ročníku festivalu Šrámkova
 Sobotka, od 29. 6. do 5. 7. 2014. Cena -5 Kč.
 Vydává občanské sdružení SPLAV!, U Studánky 5, 170 00
 Praha 7, IČ 26674122.
 MK ČR E 15812
splav.redakce@gmail.com

Úterý 1. 7. 2014

Program

9.00 sál spořitelny

Otisky literárního povědomí ve vybraných učebnicích literatury
vstup volný

11.00 sál spořitelny

Autorské čtení Dany Raunerové
vstup volný

12.45 Šrámkův dům

Návštěva muzea Fráni Šrámka (EXOD)
vstup volný

14.00 Šolcův statek, Galerie Karla Samšínáka

Vernisáž výstavy Jany Vackové
vstup volný

16.00 kašna na náměstí

Normálně naboso - workshop minimalistického běhání
vstup volný

16.00 Dům s pečovatelskou službou

Beseda k rozhlasové hře Lidojedi (51 minut)
Předpremiéra rozhlasové hry Petra Pýchy Malá ryba
vstup volný

17.30 zahrada Šrámkova domu

Autorské čtení Lenky Sobotové
vstup volný

20.00 zahrada Šrámkova domu

Zrní
vstupné 150 Kč

cca 22.00 zahrada Šrámkova domu

Vernisáž výstavy 100 čísel Plavu
vstup volný

cca 23.00 u městské kašny

Závody papírových loděk
vstup volný

Jídelníček

pizzerie Maštal

Oběd (11.00–13.00)

Třeboňská rybí polévka
Vepřové dušené v mrkvi, brambor
Čočka na kyselo, sázené vejce, kyselá okurka

Večeře (17.30–19.00)

Frankfurtská polévka
Kynuté knedlíky s jahodami, cukr, máslo, tvarohová posýpka
Pečené kuřecí stehno, bramborová kaše, okurkový salát

Šlerka, Josef – oblý milovník hashtagů, bývalý splavák, nyní duše Barcampu (viz); organizační a logistický génius.

Šlupka – viz Svěrák, Jiří Šlupka.

Šolcárna – viz Šolcův statek.

Šolcův statek – roubené stavení vedle skladu kamení (viz Lapidarium); majitel je tradičně titulován jako tzv. hospodář (viz Samšiňák, Jan); příslušenství: ořech a Zdělanci (viz); hymna: *Na rozloučení, můj potěšení*.

Šrámek, Fráňa (†) – autor knížek a básniček.

Šrámkáč – viz Šrámkův dům. Říká to Janatka, Jan (viz).

Šrámkův dům – obsahuje MIC (viz), zahradu (viz) s okýnkem (viz) a Studio (viz Blažejová, Lada).

Večer dílen – přehlídka lektorů (viz) a jejich katamitů.

Ventil – viz Novosad, Lukáš.

Zahrada – prostor ohraničený zdí, obsahující růže a okýnko (viz); v evropské kulturní tradici též *hortus conclusus*, symbol neposkvrněnosti určitých orgánů Panny Marie.

Zdělanci – skupina lidí, kteří každoročně s vědomím hospodáře na týden obsadí Šolcův statek (viz).

Kde končí hranice „volné inspirace skutečností“ a její vykrádání

Reakce čtenářů

Jsem značně pohoršen jednoaktovou hrou, která byla otištěna v nedomrlém časopisku zvaném *Splav!*. Mám značné důvody se domnívat, že jedním ze zpodobněných postav jsem já sám a kategoricky odmítám, aby si nějaký provinční pisálek, jakým O. Šmejkal bezpochyby je, dovoloval naslouchat cizím rozhovorům a následně je přetavoval v jakési pokusy o quasi-jedno-aktovky (vzhledem k rozsahu a kvalitě jeho dílečka by se chtělo říci čtvrtaktovky). Realita takto zobrazená je vyžranou rezníkovou spižírnou spíše než vznešeným bio inspiračním zdrojem. Redakce, zkus se zamyslet nad tímto průměrem, snad ti dojde, že bys měla znovu promyslet svou publikační politiku.

Po *Splav!u* proto požaduji okamžitou písemnou omluvu podpořenou drobným finančním odškodněním za nactiutrhání ve výši 50.000 Kč. Dále požaduji, aby byl O. Šmejkal po dobu jednoho měsíce nahráván a na půdoryse jeho života tak vznikla hra, která z cudné ženy jeho života strhává i tu nejspodnější spodničku.

VD

Mně to přišlo přesný.

LN

Reakce redakce

Vojtěchu, jsi drzý chlívák!

Tereza Šmejkalová

Twitter recenze

#vcerejsi_splav!

Za tohle platit 15 korun je jako kupovat si Rudé Právo před volbami, ve kterých budu určitě volit TOPku. – Kateřina Fáberová Slušná

#marek_toman

Do té charakteristiky v programu by se vešla polovina Shakespeara. – Vít Prokopius

#marek_toman

Super, já jsem se nemohla nabažit. – Zuzana Henešová

#marek_toman

Sem se šel najíst. – Jenda Prokopius

#pocasi

Jo, je mi zima, je, proto piju pivo. – Jiří Feryna

#mrtvy_hejda

Ta Zuzka to tak krásně četla, tu němčinu. – Kateřina Veselovská

Havlová, Pavlína – viz MIC nebo MILF.

Hejnovi, manželé (†) – lidé, kteří se stýkali s Hrdličkovou, Miloslavou (viz) a Šrámkem, Fránou (viz), když tito byli starší a oni mladí.

Hošek, pan – provozovatel pivního bistra na soboteckém náměstí, pár kroků podlouhým od MIC (viz) a Solnice (viz). Pan Hošek v Sobotce čepoval Svijany dřív, než to začalo být cool. Hrdličková, Miloslava (†) – majitelka desky na Šrámkově domě (viz); družka Fráni Šrámka (viz).

Humpík – viz Humprecht.

Humprecht – kulatý domeček s půlměsícem nahoře, je vidět na kopečku za Sobotkou.

Chromý, Jan – plešatějící bohemista s charismatem; bývalý šéfredaktor *Splav!u* (viz).

Íčko – viz MIC.

Janatka, Jan – vzrostlý a laskavý sobotecký místostarosta.

Kašna – centrum soboteckého dění; údajně obsahuje stopy diamidu kyseliny uhličité (viz též Šrámek, Frána a *Splav!*).

Kněžmost – výletní cíl. Kněžmost, Kněžmost... / Co si budem povídat. / Nebýt toho řezníka, / není tam co pojídat. (autor: Chromý, Jan (viz)).

Kofránková, Hana – babička Viktorky a Františky, majitelka školního hlasu, dlouholetá vedoucí dílny babiček (viz).

Kost – výletní cíl vzdálený natolik, že přijdete o většinu denního programu (viz též Plakánek).

Kučera, Radim – hodný pán, dětmi milován, který umí úplně všechno s počítači. Otec Matyldy (viz).

Lapidárium – sklad kamení na Šolcově statku (viz).

Lektor – „Lector Vitus nekrásný kurvy syn“ (*Antifonář svatojirský*, sign. VI.G.15).

Lomoz – viz Smolka, Jan.

Maštal – druhá polovina restaurace Pošta (viz). Festivalová vývařovna.

Matylda – dítě s nejkukadlovatějšími kukadly; otec Kučera, Radim (viz).

Městské divadlo – viz Solnice.

MIC – místnost v přízemí Šrámkova domu (viz), kde lze sehnat cokoli. Základna Novosada, Jakuba (viz), Novosada, Lukáše (viz) a Diatky, Vojtěcha (viz). Náčelnice: Havlová, Pavlína (viz).

Micka – viz MIC. Říká to Janatka, Jan (viz).

Milka – viz Hrdličková, Miloslava.

Nekuda, René – správce místa plného tvůrčího psaní a kreativity, kde se mluví jazykem Vaší múzy; lektor (viz).

Novosad, Jakub – generální ředitel festivalu, držitel důležitých klíčů, propagátor bot značky Birkenstock.

Novosad, Lukáš – člověk, který dokázal naplnit skoro všechny dílny kromě té naší. Propagátor triček s názorem.

Okýnko (též Vokýnko) – centrum boje proti vegetariánům (hermelín stojí o pět korun víc než klobása). Nachází se na zahradě (viz). Náplní okýnka jsou David, Lukáš, Eva et al.

Plakánek – geologicko-morfologická zajímavost plná komárů a klíšťat, v polovině cesty na Kost (viz).

Pošta – první polovina pizzerie Maštal (viz).

Sekerová, Marie – náčelnice EXODu (viz).

Semtinská lípa (†) – slavný pařez, ze Sobotky po žluté značce (téměř).

Smolka, Jan – jeden z nejsmířlivějších a nejprátelštějších účastníků festivalu. Mediátor třídních konfliktů; nově vede dílnu o internetu. Majitel impozantního obočí.

Solnice – bývalý sklad soli, později užívaný jako městské kino, dnes svažitě městské divadlo s problematickým evakuačním plánem (viz *Splav!* 2/2014).

Splav! – sídlí u záchodů.

Spořitelna (též Spořka) – budova s kamennými bradavkami po obvodu a kytičiči lučních květů uvnitř; po straně též stroj vydávající bankovky.

Svěrák, Jiří Šlupka – muž za klavírem. Majitel impozantních vousů.

Samšiňák, Jan – hospodář na Šolcově statku (viz).

Samšiňák, Karel (†) – otec současného hospodáře.

Fettersův pád z ořešáku

Mýtus a skutečnost & Vratislav Kadlec

Nevyčerpatelným zdrojem mýtů a mýtotvorných prvků je Šolcův statek a jeho blízké okolí. Mezi mnohými pověstmi, které se k tomuto místu vážou, pak čelní místo zaujímá hrdinská báje o Fettersově pádu, ve které se variuje prastarý syžet o pádu z výšky, známý například z příběhu o Ikarovi. Ve své ambivalenci, s níž spojuje motiv hrdinské oběti a motiv potrestané pýchy, se pak podobá například mýtu o Prométheovi.

Kolem události, která se snad skutečně odehrála počátkem devadesátých let minulého století, se postupem času vytvořil kult, k jehož tradičním rituálům patří například opakované odhalování pamětní desky na ořešáku. Je možné, že tento obřad má své kořeny již v pohanských dobách a v každoročním probouzení či křivení „matky přírody“, s Fettersovým pádem nicméně nabyt nové symbolické roviny. Velmi zjednodušeně lze snad konstatovat, že opakovaným odhalováním desky Fetterův vlastně padá stále znovu a znovu a svou obětí zajišťuje úrodu ořechů na další rok.

Vraťme se však k příběhu samotnému. Podle pamětní desky – či spíš destičky – lze tentokrát událost datovat poměrně přesně. Došlo k ní 29. 6. 1981, tedy velmi příznačně v onen magický čas na přelomu června a července, kdy se v Sobotce otvírají brány jiných světů a okýnko na zahradě Šrámkova domu. Promovaný pedagog Mgr. Aleš Fetter, středoškolský češtinář, spisovatel, literární historik a kritik, onomastik a publicista, prý tehdy na zahradě Šolcova statku (neboli Šolcárny) zaslechl hlas, an mu pravil: „Ta větev je suchá, je suchá!“

Fetterův hlasu zprvu nedbal a pokračoval v psaní dopisu Josefu Škvoreckému. Brzy se však ozval podruhé: „Je suchá! Ta větev je suchá!“

Aleš Fetter se rozhlédl po zahradě, ale pak se vrátil k práci a načal článek do vlastivědného sborníku. Tehdy se hlas ozval do třetice: „Na ořešáku! Na ořešáku!“

Různé verze mýtu se rozcházejí v tom, zda to k Fetterovi promlouvala sama matka země, duch Šolcova statku, nebo Karel Samšiňák. Všechny se však shodují v tom, že tehdy Aleš Fetter vstal, odložil práci a přistoupil ke stromu.

„Uřízni ji a ořech bude plodit stonásobně!“ šeptal hlas.

Aleš Fetter pohlédl do koruny a skutečně, tam, vysoko mezi listovím ořešáku, jako umrlcová hnáta trčela suchá, neplodná větev.

A tu se ozval druhý hlas, an pravil: „Nelez tam, spadneš!“

„Vylez tam, uřízni ji,“ říkal první.

„Ať tě ani nenapadne,“ varoval druhý.

To už se však ve Fetterově srdci vzedmula pýcha a vidina stonásobné úrody jej omámila. I přinesl si Fetter pilu a jal se s ní šplhat vzhůru. Smýkla se mu noha a na chvíli zůstal viset jen za jednu paži, ale vyšvihl se zpět a lezl dál. Přilétl strakapoud a klovl ho do hlavy, on však vytrval a lezl dál. Zavál mocný vítr a zasypal ho přívalem ořechů (asi z loňska, protože byl začátek léta), ale Fetter toho nedbal a lezl dál.

Vyšplhal vysoko převysoko, až téměř k samému nebi. A tam, usazen v rozsoše, dal se do řezání a piliny se snášely k zemi jako peří andělů, nebo ještě přesněji jako piliny z nějaké andělské figuríny, vycpané pilinami. Tvrdé dřevo odolávalo zubům pily, ale Fetter řezal a řezal a řezal, až...

Až náhle se větev odlomila, zřítíla se k zemi, a tu jakási uvolněná haluz vyšvihla se, jako by ruka odháněla drzého komára, jako by sám strom trestal vetřelce (ačkoliv to od stromu nebylo úplně spravedlivé, vždyť větev byla suchá, měl být ještě rád, pochopitelně), a srazila Aleše Fetterse z nebes na zem.

Fetter spadl na trávník a zlomil si nohu.

„Chodili jsme pak za ním do nemocnice a nosili jsme mu pivo, ale pan primář to nesměl vědět,“ svěčila mi paní Alena Ryšanová na zápraží Šolcova statku. Ano, tak to bylo, přátelé. Pivo.

Mor nabodeniček

Recenze s uvedením na pravou míru & Zdeněk Ježek

První letošní přednáška, začínající v nekřesťanských devět hodin ráno, byla zaměřena na výbušné téma jazykových norem, což slibovalo více než slibnou podívanou. Skvělá Kamila Smejkalová z Ústavu pro jazyk český AV ČR dokázala celou dobu udržet pozornost posluchačů u tématu, což bylo velké štěstí, protože kdyby byl na jejím místě nějaký uspávač ježků, nejspíš byste tenhle článek nečetli.

Tématem přednášky byly normy z pohledu jazykové kultury. Jak se sluší a patří, kromě popisu současného stavu se přednášející pustila i do historického exkurzu. Kořeny české jazykovědy sahají k Bartoloměji z Chlumce a Janu Husovi, který ve spisu *De orthographia Bohemica* zavedl nabodeničko krátké a nabode-níčko dlouhé... Nebo že by to bylo jinak?

Jedná se zřejmě o nejzajímavější omyl v dějinách české jazykovědy, kterému, jak je vidět, podlehl i mnozí akademici. Tak aby bylo jasno:

Problém první: Anonymní traktát z počátku patnáctého století se nejmenuje *De orthographia Bohemica*, ale jen *Orthographia Bohe-mica*. Sice v dávných dobách bylo běžné pojmenovávat spisy „O něčem“, ale editor František Palacký to prostě myslel jinak, a traktát byl proto vydán bez „De“.

Problém druhý: Nabodenička. V *Orthographii* není o nabodenič-kách ani zmínky. Proč? Protože je latinsky. V textu autor opravdu navrhuje jistá diakritická znaménka, ale teče říká punctus rotundus a čárce zase gracilis virgula – tedy žádná nabodenička, ani dlouhé, ani krátké. Dokonce onen anonymní autor (ne, opravdu není zas tak jistě, že to napsal Hus) na konci připojil několik českých termínů, které z jeho pohledu bylo nejspíš u latinského textu potřeba zmínit. Ani tady o žádném nabodeničku není ani zmínka.

A tenhle chaos vlastně vznikl? Můžou za to obrozenci, jako vždycky.

Palacký traktát objevil, nazval jej *Orthographia Bohemica*, poslal jej do Vídně Aloisi Šemberovi k vydání a spolu s ním mu poslal i doslov k *Bibli Šafhauzské*. Ten byl tematicky podobný, protože obsahoval taktéž jazykovědné poznámky, a v něm se, ejhle, objevuje výraz nabodeničko. A jsme doma.

Šembera to trochu spletl a myslel si, že oba texty jsou od Husa, proto je vydal dohromady a pod jedním jménem. Následně tento omyl přebíral každý, komu stačil odkaz k autoritě a nepotřeboval jít až k původnímu textu. A proto se od té doby každé dítě na střední škole dozví, že Jan Hus zavedl v traktátu... atd. (Až před deseti lety si *Orthographii* konečně pořádně přečetla prof. Jana Pleskalová a zjistila, jako teď vy, že vše je jinak.)

Diskuse následující po přednášce byla opravdu bouřlivá, ale někdy až s groteskním nádechem. Mám pocit, že kdykoliv se ve společnosti někdo dotkne tématu, jaký jazyk je a jaký by měl být, hned odněkud vyskočí starší plešatý pán a začne naříkat, jak je dneska všechno zaneřáděné angličtinou atd. Samozřejmě, nebylo tomu jinak ani při včerejší přednášce, jen bylo víc těch, kteří si notovali, kterak naše mateřština k úpadku spěje.

Bohužel ale mnozí tazatelé jako by ani neposlouchali Kamilu Smejkalovou, která celou dobu říkala, jak nechce hodnotit, co je správné a co špatné, co má být a co být nemá. Proto spousta otázek měla podobu: „A mně se nelíbí, že někdo říká ‚to dáš‘, a co si o tom myslíte vy?“ Anebo: „A můj strejda si udělal na vesnici obchod a nazval ho Shop. A to je hrozný.“

No a co? V češtině je beztak polovina slov z němčiny, druhá polovina z francouzštiny, třetí polovina z polštiny a o právo na zbytek se dělí valašská kolonizace s makedonskou církevní misí. Když se budeme tvářit, že musíme uchránit naši milovanou češtinu před cizáckými vlivy, jenom zabráníme jejímu dalšímu rozkvětu.

Sobotecký kemp, hlavní budova

Chybí tady ručník a ve vzduchu se vznášá závan chloru – jinak ale toalety v kempu překvapily svou čistotou i pohodlností. Přímo za nimi se také nacházejí 2 zpoplatněné sprchy (tarif je 5 Kč / 1,5 minuty).

Čistota: 3/5.

Toaletní papír: šedý.

Ručníky: ne.

Zrcadlo: ano.

Zvláštnosti: chlorový odér.

Celkové hodnocení: 3 kadibudky.

Znáte nebo provozujete v Sobotce záchod, který jsme ještě nerecenzovali? Chtěli byste se podělit o nějakou voňavou nebo třeba i bolestnou zkušenost? Napište nám na adresu splav.redakce@gmail.com.

Autistická poezie

Florian Čáslavský

(báseň z roku 2010)

Nedávejte do hrobu motýla živého,
vždyť víte, že to není dobrý...
Svět bez motýlů by už nebyl pestrý.
Zbyli by tu jen komáři a vosy... a včely.
Ale ty nejsou pestré ani krásné.
Jen užitečné.
A jenom na to krásu světa
samy neutáhnou.

Zlatá brána

(báseň z roku 2009)

Zlatá brána otevřená,
játry, střevy ověčená.
Možná jsou to ledviny
spolužačky Hedviny.

Můj svět je tvůj

(báseň z roku 2009)

Můj svět je tvůj
tvářičku si odmontuj
vytrhám ti kleštičkama vlásky
a to všechno z lásky
můj svět je tvůj

Přijďte na výstavu Autismus v říši slov, která se od úterka koná v Domě s pečovatelskou službou.

Sobotecký slovníček pro nové účastníky

Redakce

Babičky – skupina učitelů, kteří si každoročně jeden večer hrají na děti (viz též Kofránková, Hana).
Barcamp – sjezd hipsterů a bookloverů, kteří hovoří o cool té-matech a chroupou sušenky. Moderuje Šlerka, Josef (viz).
Big Mother (též Big Baba) – viz Kofránková, Hana.
Blažejová, Lada – odbornice na drezúru dětí, vedoucí Studia Šrámkova domu.
Cukrárna (též Stáza) – zřídlo míša řezů a obecné blaženosti.
Diatka, Vojtěch – referent stravování. Nemá paušál.
EXOD – sobotecká odborová organizace učitelek, která tradičně zásobuje festival učitelkami ze všech koutů republiky. Jejich prioritou je jednoduchý program, který může člověk absolvovat celý, a ještě mu zbude čas na výlety po okolí (viz též Kost).
Gandalf – viz Svěrák, Jiří Šlupka.
Hadži – viz Kučera, Radim.

Zrcadlo: ne.

Zvláštnosti: kaluž, která už čtvrtým dnem nevysychá, zato se přemísťuje.

Celkové hodnocení: 3 kadibudky.

Cukrárna Stáza

Velmi praktické a vkusné využití malého prostoru při maximální výtěžnosti. Zařízení je jednoduché a účelové, najdete tu i nočník. S povděkem kvitují, že Stáza šetří životní prostředí: visí zde několik nápisů „Děkujeme, že zhasínáte“. Ostatní sobotecké toalety by si ze Stázy měly vzít příklad.

Čistota: 4/5.

Toaletní papír: šedý.

Zrcadlo: ano.

Zvláštnosti: „Děkujeme, že zhasínáte“.

Celkové hodnocení: 5 kadibudek.

Hospoda u Jára Pospíšila

Vydáte-li se na opačnou stranu náměstí, než je Pošta a Stáza, a nedáte-li si navíc u Jára pivo, připravte si k návštěvě záchodu 5 Kč. Jára ve svém podniku podle všeho i bydlí, o čemž svědčí gauč za pultíkem; jeho půvabně starosvětské, prokouřené domácnosti ovšem poněkud chybí ženská ruka, která by jej upozornila na to, že ve foyer na dámách není čím rozsvítit.

Čistota: 1/5.

Toaletní papír: asi šedý.

Ručníky: nejsou.

Zrcadlo: ano, ale chcete-li se v něm vidět, přineste si vlastní světlo.

Zvláštnosti: nenalezitelný vypínač; možnost zaslechnout *Morituri*.

Celkové hodnocení: 2 kadibudky.

Spořitelna

Strízlivě zařízená, nenápaditá toaleta, která vděčí za stálé zákazníky spíš své strategické poloze a malé konkurenci v okolí než dostatečnému množství modrých papírových ručníků či dvěma elektrickým zásuvkám.

Čistota: 3/5.

Toaletní papír: šedý.

Ručníky: papírové (modré, na pánech zelené).

Zrcadlo: ne.

Zvláštnosti: nejsou. Konformistická toaleta.

Celkové hodnocení: 2 kadibudky.

Základní škola

Dívčí toalety v přízemí mají na Sobotku neobyčejně velkorysou kapacitu – můžete se zde vyčurát hned se čtyřmi kamarádkami. Na jednu šťastlivkyni navíc čeká bidet!

Čistota: 4/5.

Toaletní papír: šedý.

Ručníky: papírové.

Zrcadlo: ano.

Zvláštnosti: sklenička s čerstvými květinami na okně; bidet.

Celkové hodnocení: 4 kadibudky.

Sokolovna

Sokolovna překvapila svou čistotou a pohostinností. Vybavení je obyčejné a zastaralé, ale vše se leskne jako zrcadlo – a vedle zrcadla visí sněhobílý froté ručník.

Čistota: 4/5.

Toaletní papír: bílý se vzorem vlnek.

Ručníky: látkový ručník.

Zrcadlo: ano.

Zvláštnosti: netradiční zavírání dveří.

Celkové hodnocení: 4 kadibudky.

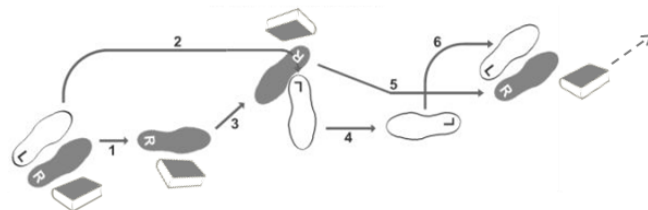
Kterak házet knihy do ohně jako frajer

Ondřej Šmejkal

Málokdy si přeji být znovu dítětem. Chápejte, dospělost je celkem svobodné období života. Můžete si dělat prakticky cokoliv, co vám dovolí manželka a hypotéka. Dětství mělo spoustu limitů. Jíst bonbóny před večeří, chodit v zimě ven bez čepice, číst si knížky po desáté večer, čistit si zuby jen tak dlouho, jak se vám chce – to jsou všechno věci, které jako děti nesmíte, i když byste o ně stáli.

Pokaždé však zatoužím být znovu dítětem, když zhlédnu divadlo od Lady Blažejové.

Protože Lada nám předkládá jevištní dětství, které funguje. Dětství, ve kterém najednou můžete úplně všechno. Létat na drakovi, dát obrovi čelíčko, házet knihy do ohně jako frajer (viz obrázek). To není divadlo, u kterého si na konci řeknete: „Dobré, skoro jako dospělý.“ Protože během představení tu dospělou metriku neuvěřitelně snadno odložíte. A ani za všechny bonbóny před večeří se vám nechce si ji brát zpátky.

Nenormální léta normalizace

Recenze & Jana Melková

Letošní sérii rozhlasových her zahájila včera odpoledne v Domě s pečovatelskou službou absurdní groteska Ivana Klímy *Ženich pro Marcelu* z roku 1969. Na ni navázala beseda s rozhlasovým publicistou Přemyslem Hnilíčkou, věnovaná rozhlasové tvorbě v období tzv. normalizace. Spíše než proklamované navracení k normálu tyto roky znamenaly překračování normem a převrácení hodnot.

Hra zobrazuje situaci Petra Klimenta (Radoslav Brzobohatý), který je předvolán na jakýsi úřad pro občanské záležitosti a nevybíravými prostředky nucen ke sňatku s dívkou, již sotva zná. Referent je jednou z mála záporných rolí Karla Högera, který přesvědčivě střídá polohy a metody; pomáhají mu dvě nižší šarže, rádobyotcovsky bodrý Mádr (Vladimír Švec) a brutální Veselý (Jiří Němeček). Marcela Lukasová (Jana Hlaváčová), s níž je Kliment v průběhu jednání konfrontován, tento zásah moci úřední nijak nepodnítila; je pod podobným nátlakem jako on. „Začínám se tady bát. Jako byste byli všichni smluveni. Co to všechno má znamenat, je to hra, nebo vtip, nebo omyl?“ ptá se zoufalý muž. „Vy sám si nerozumíte. Vy se nevyznáte ve vlastních citech,“ vysvětluje mu úředník a pochop Veselý se Klimenta snaží namířenou zbraní přimět k prohlášení, že Marcelu miluje. Paralela s bratrskou pomocí v srpnu 1968 je zcela zřejmá.

Inscenace, nastudovaná Jiřím Horčíčkou za asistence Ivana Holečka, byla proto smazána ještě před premiérou a dochovala se pouze v technické kopii, pořízené na soukromém magnetofonu. Ta pak byla konečně odvysílána v roce 1990. Kvalita zvuku tak samozřejmě není kdovíjaká, herecké výkony i další výrazové prostředky (zajímavá práce se zvukem kroků, který je zároveň odtikáváním hodin) však ob stojí i bez sterea. Rozuzlení je předvídatelné několik minut před koncem a vnitřně se svíjející posluchač si je skoro přeje urychlit. Když je však „vyřešen“ Kliment, čeká publikum ještě poslední rána, krátký úřednickův monolog. „Někdy se mi zdá, že my tady se marně namáháme. Lidi prostě nechtějí být šťastní. Ale nás to neosvobozuje od naší povinnosti a od našeho poslání sloužit jim...“

Výborně připravený host představil i prostřednictvím ukázek celou škálu normalizační rozhlasové tvorby. Od zakázaných

inscenací, tvůrců i herců přes ryze prореžimní produkty a nechvalně známé postavy rozhlasových dějin až po úniky k inscenacím klasiky či úspěšných detektivek. Fundovaně mu přihrával dramaturg festivalových poslechových pořadů Jakub Kamberský.

Závěrem praktická poznámka: rozhlasové hry běží ve smyčce už od 12.00. Můžete tedy na ně přijít, kdykoli máte odpoledne čas, a případně je vyslechnout i vícekrát. V 16.00 pak začíná již přímo beseda s hostem. V Domě s pečovatelskou službou jsou také umístěny dvě výstavy – tvorba lidí s autismem (*Autismus v říši slov*) a stálá expozice lidových krojů.

Můj frajer, nebo můj Golem?

Recenze & Jiří Feryna

Po nepřilíh vydařeném čtení skupiny Fantasia přišel v pondělí úderem druhé hodiny odpolední čas pro autorské čtení básníka, prozaika, golfisty, zpěváka, moderátora a baviče Marka Tomana.

„Marek Toman se může pochlubit moderováním Mezinárodního festivalu filmu pro děti a mládež ve Zlíně a také několikrát vystupoval se slovenskou skupinou Peha v Bratislavě, s Lucií Vondráčkovou, Lucií Bílou atd. Spolupracuje na velkých večírcích prestižních firem (Česká televize, Bathory Juraje Jakubiska, atd.).“⁽¹⁾

„Vítejte na mé oficiální webové stránce, kde se dozvíte vše o trenérské i hráčské kariéře. Poznejte, trénujte a zahrajte si s profesionálem, který má zkušenosti ze zahraničních turnajů i z reprezentační účasti. Rád spolupracuji s každým hráčem, který ví, čeho chce v golfu dosáhnout, a garantuji 100% nasazení nejen v tréninku.“⁽²⁾

Marek Toman

„Velmi empatická a metaforicky sytá poezie Marka Tomana se pohybuje na ostří mezi lyrickými impresemi a črtami a mezi volnou formou delikátně umírněných, rozumem kontrolovaných protestsongů, v nichž básník vykřikuje nejen svou lásku,

si ulevujete na písčité pláži mezi palmami. Dámská toaleta je prostorná, bezbariérová. V rohu se navíc nachází funkční sprcha, která ale není od ostatního prostoru oddělena závěsem ani nijak jinak.

Čistota: 2/5.

Toaletní papír: šedý.

Ručníky: látkový ručník.

Zrcadlo: ano, s políčkou.

Zvláštnosti: plakát *von Bali nach Borneo*.

Celkové hodnocení: 3 kadibudky.

Restaurace Pošta

Pošta se profiluje jako oáza pro náročného zákazníka, volí designová čtvercová umyvadla a luxusní obložení. Vybavení je důsledně jednotné, dávkovače mýdla i podavače ručníků a toaletního papíru pocházejí všechny od značky Tork. Vzniká tak neosobní atmosféra, kterou se na toaletách v Poště snaží kompenzovat hlasitou hudbou. V zavřené kabině bohužel hity Karla Gotta a Michaela Jacksona nejsou slyšet tak dobře jako přímo nad vymazleným umyvadlem.

Čistota: 4/5.

Toaletní papír: bílý, ale u zdi je opřena také zásoba šedého, což shazuje úroveň celého prostoru.

Ručníky: papírové (vyjízďející).

Zrcadlo: ano (nóbl).

Zvláštnosti: hudební doprovod; fotobuňky.

Celkové hodnocení: 2 kadibudky.

Restaurace Maštal

Zázemí pizzerie Maštal je vskutku rodinné: na toaletě najdete nočník i vybavenou poličku s kapesníčky a vložkami, na okně u umyvadla je k dispozici krém na ruce. Sympatický záchod, pokud se vyhnete frontám v obědové špičce (pro dámy je zde pouze jedna kabina).

Čistota: 4/5.

Toaletní papír: bílý.

Ručníky: papírové (vyjízďející).

Zrcadlo: ano.

Zvláštnosti: vložky; krém na ruce; dekorace z kamení a uschlých květin.

Celkové hodnocení: 4 kadibudky.

Veřejné toalety u Solnice

Podlaha je neustále vlhká, záchodová prkýnka jsou pokryta rozmanitou škálou skvrn, jeden záchod občas protéká a slova „mýdlo“ ani „madlo“ (splachovadla) tady neznají. Tohle místo rozhodně nepatří k nejvoňavějším, ale má svou osobnost – kolika šrámkovcům už poskytlo svou utěšitelskou náruč v chvílích nejtěžších?

Čistota: 1/5.

Toaletní papír: šedý.

Ručníky: ne.

Zrcadlo: ne.

Zvláštnosti: Jeden ze záchodů má opačně vsazené dveře: zvenku visí háčky a zevnitř je oválná cedulka ohlašující vstup na dívčí sprchy.

Celkové hodnocení: 1 kadibudka.

Redakce *Splav!*

Unisex toaleta, osobitá jako *Splav!* sám. Smrad ani ne tak odpudivý, jako spíš neidentifikovatelný a mnohovrstevnatý. Místo zrcadla se vás ze zdi dívá Mácha. Taky by pical. Kromě záchodu zde najdete také improvizovanou úklidovou komoru (kýbl, hadr a smeták) a kuchyňku (varnou konvici, houbičku, hrnky a podšálky). Velmi zde oceňuji dokonalé sladení lososových dlaždiček se žvýkačkově růžovou, která se opakuje na prkýnku i na kostce mýdla.

Čistota: 2/5.

Toaletní papír: BigSoft se vzorkem tulipánů.

Ručníky: jeden ručník a jedna utěrka, oba látkové a laděné do modra, dlouho neprané.

Lenka Sobotová

Autorské čtení

Ukázka z povídky *Kláster*, která je součástí sbírky *Ilustrátorka a jiné obrazy*, by vás měla nalákat na večerní čtení Lenky Sobotové.

Zuzana s Terezou si naordinovaly prázdninový pobyt v klášteře po náročném prvním ročníku studia na filozofické fakultě – nábožensky založená Tereza tomu říkala *očistný pobyt*, zatímco Zuzana, která o svůj světónázor sváděla nekonečný vnitřní boj, mu neřekla jinak než *očistec*. Obě měly svůj důvod, proč se nevydat na prázdniny s veselou partou kolegů, proč nejít k moři, na vodu, na kola, na inlajny. Veselých kolegů měly obě až po krk a netoužily po ničem jiném než po troše nadpovzemského klidu.

Na vedlejších záhonech, mezi kedlubny-giganty, seděli na bobku dva muži v silonových nátělnících a tepláčkách od Vietnamců. Tlumeně si povídali. Právě se bavili o třetím muži, nejnovějším azylantovi kláštera, který zrovna teď neúspěšně startoval sekačku před kolorovanou sochou Jana z Nepomuku.

„Prej kuchnul nějakou babu,“ řekl hlasitým šepem jeden z plečů a nenápadně dělal, že se nedívá směrem k muži obsluhujícímu sekačku. „Kvůli pětikilu,“ říkal Franta. Vodseděl si dvacet járů. Ty vole, to bych se zjevil.“

Jan Nepomucký muze se sekačkou stoicky sledovat. Zuzana nevědomky zavrtěla hlavou. Socha zírá, nehne brvou. Zírá, a chlap před ní tahá za lanko od sekačky, tahá a tahá, a netečná socha zírá a zírá, jak tam ten chlap předvádí pantomimu marnosti. Zuzana si utřela čůrek potu mezi prsy.

Druhý pleč gigantů zahuhlal: „Dyt ty sis taky pěkně poseděl, vole. A já vyfasoval patnáct. Jenomže mě po deseti pustili při amnestii. Jenom proto, že si vodkroutil dvacíáše, eště není žádnéj hrdina.“

Zuzana na zmíněného hrdinu nenápadně pohlédla, ale měla ho proti slunci. Antisvatozář, pomyslela si, když se dívala, jak se ve svitu slunce rýsuje jeho skoba a ploché temeno lysé lebky. Opravdu fyziognomie vraha, otřásla se.

Zkamenělá Tereza hleděla týmž směrem a pak se téměř bez pohybu otočila ke kamarádce. Promluvila s nehybnými rty jako břichomluvec: „Zuzko, myslíš, že je to doopravdy vrah?“ Pronesla ta slova slavnostně, s očima dokořán, očarovaná. Jako by vidět poprvé živého vraha byla nějaká forma zasvěcení – něco jako ztráta panenství.

K soboteckým toaletám, záchodům a hajzlům

Recenze & Eva Ullrichová

Znáte to. Jirka Schmitzer začne na kytaru *Ferda jede na kole* a vám se zase začne chtít na stranu. Vyplatí se doběhnout si třeba trochu dál, ale za větší kvalitou? Kde můžete očekávat papírové, nebo naopak látkové ručníky? Kde vůbec můžete očekávat ručníky? Najdete všude zrcadlo, před kterým se můžete zkrášlit? Na kterém záchodě vám bude dělat společnost sám Mácha? A kam se vydat, pokud chcete na bidet – anebo na nočník? Tohle, a ještě mnohem víc se dozvíte v našem stručném přehledu předních soboteckých toalet. Zaměřujeme se zde na toalety pro dámy, a to ze dvou důvodů: jednak jsme u pánů objevili mnohem méně zajímavostí, jednak se pánové můžou vyčurat na každém rohu a na záchodě jim tolik nesejde. Celkové hodnocení využívá prestižní škálu pěti kadibudek (5 – nejlepší, 0 – nejhorší).

Oficiální WC pro účastníky festivalu

Toaleta pod městskou knihovnou má dobrý marketing – vede k ní šipka ze zahrady Šrámkova domu a může se pyšnit titulem „WC PRO ÚČASTNÍKY FESTIVALU“. Turistický zážitek je zajištěn: máte zde výhled na sobotecké náměstí (a stejně tak vidí lidé z podloubí přes dvě záclonky na vás) a díky plakátu *von Bali nach Borneo* si můžete představovat, že

ale také nespokojenost s nemúzickým stavem současného světa. V první postpubertálně exponované knize *Já* (1987) se představil jako subtilní poeta oduševnělosti, jako člověk vyznávající spíš ztišenou podobu světa.³⁾

Autorovi je nutné přičíst k dobru fakt, že sám přiznal značně podprůměrnou kvalitu svého projevu. Tím ovšem výčet kladů autorského čtení Marka Toman končí. Vyčerpávající (a zákonitě nudný) úvod, kdy byl básník moderátorem až zbytečně detailně představen, se nakonec ukázal jako předzvěst toho, že celé čtení se ponese v podobném duchu. Moderátor Richard Klíčník se ještě před samotným uvedením hlavního protagonisty postaral o vpravdě teleshoppingovou vložku, kdy nabídl knihy za zvláštní festivalovou cenu, při koupi dvou dokonce za ještě zvláštnější. Při samotném uvedení – formou rozhovoru – pak přítomné obeznámil s tím, kdy a kde Marek Toman byl, v čem všem se angažuje, co všechno dělá.

Kdo ale čekal, že po úvodu konečně přijde samotné a výživné čtení, byl zklamán. Každému (v extrémních případech snad až jednodostavcovému) útržku z *Frajera* a *Mého Golema* předcházelo další a další dlouhé uvedení do souvislostí. Příchozí se tedy například dozvěděli, že Toman se snaží přenést báchorku o smrti židovského chlapce do světa a kontextu dneška. Jediny vtipný moment (označení manželky jedné z postav jako zachovalé) byl pak náležitě pohřben vysvětlováním – a to nikoli přiblížením kontextu, ale zbytečným souvětím obsaženým přímo v textu knihy. Celé čtení tedy připomínalo velice slabý střík špatného vína; poměr asi tak 1 : 6 v neprospěch knih. Tím se prostě neopijete, ba to víno skoro ani necítíte. Ale na Mighty Sounds bude mít svou šou.

Tomanovo vystoupení bylo zkrátka poezie. Poezie bílá.

1) www.karaoke.euweb.cz

2) www.golf-toman-cz.webnode.cz

3) www.czechlit.cz

Maršo vorijla

Recenze & Vratislav Kadlec

Představení *Maršo vorijla*, které měli diváci možnost zhlédnout včera večer v Solnici, mělo formu dvojhlasého monodramatu. Dvojice žen, které dělí zhruba jedna generace, v něm vyprávěla na přeskáčku své příběhy ze dvou čečenských válek.

Rolí se ujaly Hana Franková a Jana Franková z karlovarského divadla Dagmar, přičemž prvně jmenovaná zároveň připravila „režijní a scénografický podklad“. Jako základ pro své představení vzala několik poměrně různorodých textů – od Tolstého *Hadžiho Murata* přes *Tánc na troskách* Mileny Terloevy až po *Aluminiovou královnu* Petry Procházkové. Ve hře samotné však nejsou patrné žádné švy, výpovědi do sebe ústrojně zapadají a působí jako autentická výpověď dvou životných postav. Jedna z nich z Čečenska utekla přes sousovní Dagestán a dnes žije na západě – ze zdejší perspektivy také vypráví svůj příběh a světuje se s touhou vrátit se domů. Druhá zůstala v rodném Čečensku, zničeném válkou.

Minimalistická výprava a komorní režie si vystačily jen s drobnými rekvizitami: utržená sluchátka roztroušená po zemi evokovala zpřetrhaná spojení, zničené mezilidské vazby i zhroucenou infrastrukturu. Jako symbol bezvýhodnosti zas posloužila zadní stěna, ke které se herečky opakovaně vracely, do které narážely a u které se hroutily – jako site specific efekt zde dobře fungovaly vysoké zavřené dveře uprostřed.

Zhruba v polovině představení mohl mít divák jisté obavy, zda se z epizodického vyprávění podaří vyklenout dostatečný dramatický oblouk. Hana Franková však prokázala velký cit pro načasování a gradaci. Obrazy ruských vojáků, kteří používají knihovnu coby latrínu, rodiny brodící ledovou řeku, do které šplouchají kulky, spílání ruskému impériu, které si pro svou prohnitost nezaslouží být zváno velmocí – to vše jsou velmi silné okamžiky, které však zachovávají správnou míru a nesklouznou k lacinému efektu. Z tématu by se nepochybně

dalo vytěžit „více“, nicméně strhující obrazy a vypjaté emoce mohou snadno přehlušit zbytek sdělení, což našťastí nebyl tento případ. Toto divadlo se nesnažilo ohromovat, ale sdělovat – a diváci odcházeli z divadla do správné míry zdeptaní a zasažení.

Divákům, kteří jsou obeznámeni s tím, co se v Čečensku posledních dvacet let dělo, neodhalilo toto představení nejspíš nic zásadně nového – a ani co se týče formy a výkonu nešlo o divadelní událost nijak převratnou. Zcela jistě však šlo o inscenaci, u které jsem měl pocit, že má smysl, ze které jsem odcházel bez ironie pohnut a která snad v něčem prohloubila můj vhled do válečné zkušenosti.

Hana Franková

Ve chvíli, kdy jedna z postav popisovala, že i pro Čečence byla dříve válka čímsi vzdáleným, co znali z televize, jsem jistě nebyl sám, komu se vybavily nedávné záběry z východní Ukrajiny a koho napadlo, zda bychom se snad sami nemohli v podobné situaci ocitnout dříve, než jsme se kdy nadáli. Tento dojem „normálnosti“ (abychom zůstali u letošního výraziva) podpořený líčením všednodenních problémů nijak nenarušily ani nečetné chvíle, kdy obě ženy vykročily v rytmu národního čečenského tance, či zmínky o hrdinské jízdě Hadžiho Murata – a pocit spřízněnosti s hrdinkami stojí do značné míry za výsledným účinkem. Nejde o postup nijak převratný, v literatuře, dramatu i filmu je hojně využíván – ale je-li proveden dobře a stojí-li ve službách tématu, které má smysl, téměř by se chtělo napsat, že na provedení je radost pohledět. Jen kdyby nešlo o téma tak trudné.

O čemsi, co se stane s poezií, když...

Recenze & Zuzana Prokopová

Včera večer proběhlo již tradiční setkání Společnosti mrtvých básníků, ne až tak tradičně v prostoru Městského divadla. Já o něm ale píšu právě proto, že pro mě na něm nebylo tradičního vůbec nic.

Loučili jsme se letos se dvěma lidmi, do jejichž životů pronikla poezie tak mocně, že ji v sobě nemohli všechnu udržet a vraceli ji zpátky do světa prostřednictvím své tvorby – se Zbyňkem Hejdou a Janou Křenkovou. Jeho znala většina zúčastněných patrně spíš jako autora, ji naopak osobně jako každoroční účastnici Šrámkovy Sobotky. Pro mě, která jsem nikterak dobře neznala ani jednoho z nich, to bylo jednoduše střetnutí s poezií, jen neobvykle nasvícenou ze dvou stran; seznámení a rozloučení jedním dechem.

Usazení všech účastníků do kruhu na jevišti rovnou dalo na srozuměnou, že si sem nejdeme my, diváci, poslechnout, co citlivého a moudrého nám oni, organizátoři, povědí (což se dalo ostatně vyčíst už z programu). Během večera zazněl postupně hlas každého z přítomných; rozmanitost intonací, temp a dalších rysů přednesu kontrastovala s vědomím, že v jistém smyslu přece jen všichni čteme „totéž“, respektive „téhož“. A díky bohu za každé zadrhnutí, zakoktání či přeréknutí; a ještě větší díky za to, že se nikdo nebál se smát. Právě v tomhle

Dana Raunerová

Autorské čtení

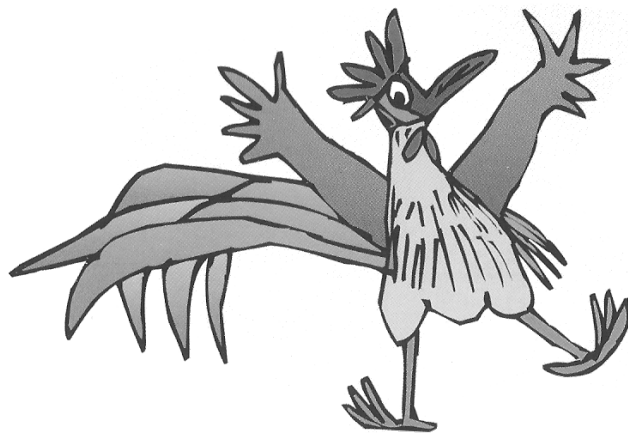
Děti, které včera neponocovaly do ranních hodin na zahradě Šrámkova domu, mohou dnes dopoledne zavítat na čtení Dany Raunerové. Následující básnička a obrázek jsou z její knížky *Knížka o zvířatech*.

Ptačí konference

V naší kůlně u kredence
konala se konference,
kohout předsedal.

Kykyryký, kykyryký,
čimčarára, gagaga!
Krá, krá, vrkú, vrkú, vrkú!
Je tu dobrá nálada!

Kokodák a cukrú, cukrú,
čiryk, čiryk, píp a píp!
Kdyby nedošlo na hudry,
skončila by schůze líp!

Inzertní rubrika

Silvie Mitlenerová

Hledá se značně obnošené, ale teplé sako z běžové kůže. Pokud je potkáte, předejte ho promodralé blondýnce ve výrazných brýlích, která slyší na jméno Zuzana. Můžete oděv též odevzdat do redakce *Splav!u* (bývalá dětská knihovna v patře nad veřejným WC). Stydlivější povahy mohou nalezené sako pokradmu pověsit na viditelné místo na zahradě Šrámkova domu – jistě i tam se cesty jeho a Zuzaniny záhy šťastně prolouou!

Hledá se růžový penál, který obsahuje tři tužky a naposledy byl spatřen ve spojitelně. Nešťastná pozůstalá si přála zůstat v utajení, proto dotčnou čtveřici doneste do redakce, kde se majitelky v bezpečí dočká.

Poznámka redakce: Hlídejte si své propriety!

Radostná zpráva

Silvie Mitlenerová

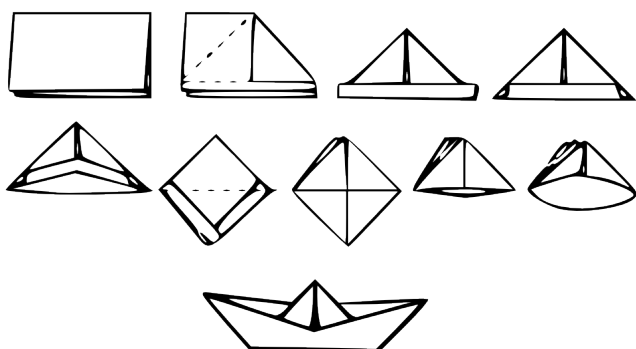
Zuzana už zase nosí sako! Penál stále hledáme.

Plav – výstava a regata

Pozvánka & Vratislav Kadlec

Do tisku v těchto dnech míří již sté číslo časopisu Plav – měsíčníku pro světovou literaturu. Vy si jeho obálku – a k tomu 99 předešlých – budete moci prohlédnout již dnes večer. Po koncertu kapely Zrní se na zahradě Šrámkova domu bude konat vernisáž výstavy 100 čísel Plavu, doplněná o malou kulturní vložku. Bezprostředně po vernisáži bude následovat závod papírových loďek napříč městskou kašnou. Jste srdečně zváni na obojí. Vítěz regaty obdrží diplom a roční předplatné Plavu.

A jak se na závod loďek kvalifikovat? Přeložte list papíru uprostřed kratšími stranami k sobě. Skládačka teď vypadá jako střecha domečku. Složte oba rohy hřebene střechy dolů směrem ke středu otevřené strany. Ohněte dolní lem pod okrajem rohů směrem vzhůru; na zadní straně udělejte totéž. Uchopte najednou oba růžky lemu na obou stranách a složte je k dolnímu okraji lemu. Skládačka teď vypadá jako Večerníčková čepice; rozevřete ji tam, kde by byla Večerníčková hlava, a znovu ji složte (splácněte) špičatými cípy k sobě. Uchopte dolní roh v místě, kde se oba lemy překrývají, a složte jej nahoru; totéž udělejte na zadní straně. Nyní to opět vypadá jako Večerníčková čepice, jen menší; opět ji rozevřete a znovu složte (splácněte) špičatými cípy k sobě. Skládačka teď vypadá trochu jako neslušný obrázek. Opatrně uchopte každou rukou jednu jeho polovinu na horní straně a roztáhněte od sebe. Objeví se lodička.

(obrázek převzat z www.ireceptar.cz)

Náměstí Míru

Poezie & Zuzana Prokopová

(básnický ztvárněný plánec – zahrnuje to, co zahlédne krátkozraký básník z lavičky u kašny při pozvolné rotaci po směru hodinových ručiček)

Hospoda u Jára Pospíšila –
Potraviny K pronájmu
OC Elektra, Občerstvení
Poradenské místo ČM stavební
Dětské oděvy a Vína
Ovoce – zelenina
Betty: květiny a keramika
hotel Pošta (tot ráj pro strážníka)
Kniha; nebo pro duševně líný
hned vedle Maso – uzeniny
Občerstvení labužníkův
zase Potraviny, Obův
58. Šrámkova Sobotka
(to se tu ale běžně nepotká)
Pekařství, Tabák – tisk (když přijde dlouhá chvíle)
a zas ta Hospoda u Jára Pospíšila

totiž alespoň pro mě tkvěla celá netradičnost, neopakovatelnost a (aspoň dočasná, abych se nenechala strhnout patosem, který ovšem v jisté míře přítomen byl a měl být) nezapomenutelnost celé události. Nemluvím ani tak o pocitu nějakého hlubokého sdílení, který snad někdo prožívat mohl, ale můj případ to nebyl; myslím zkrátka to, o kolik jiný (a pro mě většinou intenzivnější) je zážitek z poezie, je-li čtena, natož je-li čtena „neprofesionály“ (vyhrazuji si právo na uvozovky, protože se mě houževnatě drží iracionální dojem, že na tomto poli žádní profesionálové a neprofesionálové nejsou), natož je-li čtena neprofesionály bez přípravy, natož je-li čtena neprofesionály bez přípravy a jedním z nich jsem já. Nevidím valný smysl ve snaze popsat tohle zintenzivňující „cosi“ lépe; kdo se mnou tenhle pocit sdílí, tomu už je to jasné, a kdo ne, ten ať zkusí příště přijít a uvidí sám.

Brože zapíchnuty!

Redakce

Už před vlastním začátkem Šrámkovy Sobotky probíhala na Facebooku tematická soutěž, ve které mohli příznivci festivalu uplatnit své znalosti Šrámkova života a díla výměnou za lákavou možnost být zařazen do slosování o slušivé brože ve tvaru ušlechtilého zvířete.

K slosování došlo během včerejšího odpoledne. Vítězkami a majitelkami broží Tennessee cats se staly Barbara Okorn, Nelly Pelc Vostrá a Katka Urbánková. Průběh slosování můžete zhlédnout přímo na facebookovém profilu Šrámkovy Sobotky.

Výherkyním gratulujeme!

Žabí stehýnka a rýžovar

Silvie Mitlenerová

V polovině letošního ledna jsem se vydala do světa na zkušenou. Studijní pobyt na Universidad Autónoma de Madrid přinesl mnoho nových úhlů pohledu na normu, pravidlo a úzus; možná tenhle článek není poslední španělskem inspirovaný. Ostatně i samotná španělština se k normě staví velmi rozvláště, tři oficiální dialekty se ještě rozpadají na mnoho dalších lokálních norem a v každém městě si na konkrétní španělštinu můžete zvykat znova.

Především jsem si ale zblízka osahala vyhrocenou variantu normy: předsudek. Obzvláště předsudky národnostní tvoří rozbujelou a živoucí kategorii. Francouzi žerou žáby, Italové mluví nahlas, Mexičani nosí sombrero. U diskusí na toto téma jsme se v národnostně pestré skupině vždycky výborně pobavili, na rozdíly ale zbytečně nepoukazovali. Každý měl křestní jméno, studijní obor a pro zajímavost národnost. Bez odsudků a etnických soubojů – s vědomím, jak nepříjemná rizika skrývají přílišné zkratky a generalizace.

Od Mexičanů v sombrerech a Číňanů, kteří si jako první do kufru zabalí rýžovar, totiž vůbec není daleko k „Cikání kradou“ nebo „Vietnamcům se může tykat“. Vždycky se na sebe rozčílím, když se přistihnu při náznacích následování těchto norem-předsudků. Právě Erasmus mě mimo jiné naučil, že na národnost se mám ohlížet jen minimálně. Sice patří do základní trojice otázek „jak se jmenuješ – co studuješ – odkud pocházíš“, vlastně by se to ale bez ní obešlo. Stejně z těch pěti Francouzů, které jsem poznala, žádný nejlí žába a vínu rozumí jenom jeden. Ve chvíli, kdy začneme k cizím kulturám přistupovat vybaveni předsudky z kultury své a nevyužijeme příležitosti k opravdovému poznávání, zmařili jsme záměr celé staže. Předsudky jsou vtípné... ve vtipech, ale ani tam častokrát ne. Vzpomínáte si na festivalové zahájení a okřídlenou půlvětu „Nejsem rasista, ale...“? Škrtněme „ale“ a hodnotíme lidi podle toho, jací jsou. Černí nebo bílí, hluční nebo introvertní... včerejší divadlo s tematikou Čečny ostatně připomnělo, jaké konce můžou ostentativní a krátkozraké postoje nabrat.

Normální osmisměrka

Eva Ullrichová

N	O	R	M	A	A
A	O	A	A	N	M
R	N	M	O	A	O
A	R	O	R	M	R
R	N	N	A	O	A
A	A	A	M	R	M
R	O	M	A	R	M

MORMON, MRAMOR,
RAMONA, ROMANA, ARARA,
AROMA, **NORMA**, MANA,
MAOR, RAMA, RNA

Normálně naboso – workshop minimalistického běhání

Pozvánka & Tereza Šmejkalová

Klasickou fintou, jak nalákat čtenáře na téma, které je vlastně nezajímalo, je uvést celý text jímavým příběhem konkrétního (což neznamená nutně reálného) člověka, díky němuž si vše dokážou lépe představit a možná pak snesou i výklad obecnějšího rázu. Jako čtenáře mě tento postup nesmírně irituje, protože bohužel opravdu funguje; a právě to je důvod, proč jsem se rozhodla alespoň jednou si jej vyzkoušet i jako autor. Tak schválně, kolik z vás přijde!

Když Tereza (28) po pěti hodinách úmorné dřiny v pětatřicetistupňovém vedru konečně proběhla cílem plzeňského maratonu, znamenalo to pro ni víc než jen splněný sen. Bylo to také úspěšné završení riskantního kroku, k němuž se odhodlala poté, co zjistila, že tradičním způsobem svého cíle dosáhnout nemůže. Jak drobná tmavovláška vysvětluje, před deseti lety si nešťastným pádem na sjezdovce poranila koleno a od té doby nebyla schopná bez bolesti uběhnout více než několik kilometrů. Klasická průprava z atletického oddílu, vůle ani motivace nestačily. Její řešení? Zout si běžecké boty!

Běhání naboso, případně ve velmi tenkých botách (dnes se jim říká minimalistické), není v historii lidstva nic nového. Naopak – po tisíce let právě tohle bylo normální, a naše nohy a chodidla si to pamatují. Druh obuvi, povrch, běžecký styl a další faktory však lze kombinovat tolika způsoby a s tolika individuálními výsledky či následky, že žádný z existujících běžeckých směrů neznamená univerzální všelék. Jste-li se svými moderními odpruženými botami spokojeni, určitě je to v pořádku! Můžete ale také zjistit, že bez nich doběhnete dál, bolí vás to méně a baví více. Dokud to nezkusíte sami, nemůžete vědět, co je právě pro vás to pravé. Měli byste ovšem mít na paměti, že přechod od pevných bot k tenkým či žádným s sebou nese určitá rizika a je třeba jít na to opatrně, abyste jen nevyměnili jedny zdravotní problémy za jiné.

Připadá vám to zajímavé, ale možná byste si o tom nejdříve rádi něco přečetli? Máte-li hipsterského ducha, zájem o módní trendy a smysl pro hyperbolu, sáhněte po bestselleru *Born to Run* od Christophera McDougalla. Pokud jste spíše zodpovědní sportovci, zkuste raději *The Barefoot Running Book* od JASONA Robillarda (je dostupná zdarma na webu corsanaturale.it). Právě jste absolvovali kurs kritického myšlení a zdá se vám, že od sebe ti bosonožci všichni nějak moc opisují? Pak vás možná potěší článek *When bad science attacks! The use and abuse of scientific research in the barefoot running movement* od Johna Davise, rovněž dostupný online.

Anebo už máte čtení a literatury dostatek jinde a chcete to prostě rovnou nezávazně zkusit? Pak je tu právě pro vás praktický nízkoprahový workshop minimalistického běhání, který se uskuteční dnes (v úterý) odpoledne na okraji Sobotky. Sejdeme se v 16.00 na náměstí u kašny, bude to trvat asi hodinu a bude to zdarma. Nemusíte být nijak výkonní běžci, stačí jen pohodlné oblečení – a odvaha se zout.

**Ode dneška lze v Íčku, v okýnku
a v knihovně zakoupit černé a bílé
tašky s motivem letošní
Šrámkovy Sobotky a ve výprodeji
pořídít trička z loňského a
předloňského ročníku.**

A právě tady nastává kámen úrazu – v bookloverově podání, zejména v podání hluboce náctiletém, kniha takovým prostředkem většinou zůstane. Do popředí se dostává skutečnost, že daný člověk čte, nikoli že čte s porozuměním a je schopen myšlenky díla hlouběji interpretovat, reprodukovat či s nimi dokonce polemizovat. Pro knihu má sice vyhrazené zvláštní místo, velice dbá na výše zmíněnou stylovou záložku, tašku, velice rád sdílí, že čte... Ale co s tím? Diskuse o knize se odehrává na banální rovině „bavilo/nebavilo“ či už několikrát probrané „čtu to a to“. Této tezi je sice možné oponovat existencí knižních festivalů, jejichž návštěvníci se v nemalém množství rekrutují také z řad bookloverů a které zahrnují autorská čtení či workshopy. Tyto festivaly sice například přibližují, jak vlastně taková kniha fyzicky vzniká, zahrnují přednášky, konference a dílny o tvůrčím psaní, nicméně i zde – až na autorská čtení – pořád převládá veskrze řemeslné pojetí. A kde není uvažujícího autora a adekvátně tomu recipienta, tam je veškerá technická dovednost marná.

Mým záměrem zcela jistě není upřednostnit intelektuální elitářství a upírat právo číst lidem, kteří hlouběji do díla zkrátka proniknout nedovedou. I takoví jsou schopni si v knize najít to, co je bude bavit, a v podstatě tím s trochou nadsázky i žít. Co mě ale poněkud děsí, je dojem, že čtení se stává módním trendem. A proti takovému způsobu popularizace literatury se musím důsledně ohradit. Lze samozřejmě namítnout, že je přece v našem vlastním zájmu, abychom četli. Nicméně si nemyslím, že je to potřeba uskutečňovat za cenu odsunutí vlastní práce (tedy hlubší reflexe) s knihou do pozadí. Čtení a myšlení móda jednoduše není a nelze je zredukovat na zmíněnou banální rovinu, na velice povrchní zpětnou vazbu. Taková redukce totiž ve své podstatě pomíjí základní pojetí literárního díla jakožto spouštěče názorového dialogu; autora, resp. zamýšlené sdělení, umlčuje a z recepce se pak stává sebeuspokojující izolovaná promluva pomýlenice, který – obklopen stále rostoucí skupinou jemu podobných – dílo v zásadě degraduje.

Moc médií

Stav rezervací Solnice v pondělí odpoledne:

11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

JEVIŠTĚ + EXIT

Z francouzského dílení

Lektoři a dílny & Michaela Otterová

Dnes se pod vedením Mikuláše Bryana poprvé oficiálně sešla naše francouzská překladatelská dílna a hned na úvod jsme se pustili do cupování cizích překladů. Podkladem nám bylo šestnáct různých přebásnění Verlainovy *Písně podzimní*. Dali jsme do toho všechno, neušetřili jsme Fischera ani Holana, pohaněli jsme Seiferta i Hrubína. Po dvou hodinách brutální analýzy z původních překladů zůstaly jen cáry veršů, které zde předkládám v nové podobě jakožto esenci české překladatelské tradice.

Píseň podzimní

Jeseni mdlá
podzim je dýka
když jde zima
týrá mě tou
hudbou svou
monotónní.

Když mdlý a bled
a bledý když
orloj slyším
teď v pláči sním
dnů zašlých, štkám
vlhne lem řas.

A tam a sem
vstříc vichřicím
od místa k místu
hned tak, hned tak
já smýkán jsem
jsem větrem hnán.

Na tomto překladu spolupracovali: S. Bouška; Fr. Hrubín; Zd. Bergrová; J. Zábrana; P. Komers; V. Holan; M. Sova; A. Breska; O. Fischer; R. Havel; J. Florian; J. Seifert; A. Klášterský; H. Jelínek.

Remixovala: M. Otterová.

Hashtag pro každou knihu?

Jiří Feryna

V poslední době hojně užívaný termín booklover bývá překládán jako knihomol, tedy člověk, jehož koníčkem, resp. vášní jsou knihy – jak na čtení, samozřejmě, tak na vše ostatní kolem nich, od zájmu po obálku až po nezvyklou péči o knihy či po stylové záložky a tašky. Vzhledem ke stáří termínu knimohol bych mezi něj a termín booklover rovnítko nekladl – naopak, mezi oběma při podrobnější analýze obvyklého užití lze najít výrazné rozdíly.

Za knihomola (angl. bookworm, nikoli booklover) je obvykle považován člověk, jehož primárním zájmem je zejména čtení knih a následné sdělení čtenářského zážitku s ostatními knihomoly, interakce se tedy odehrávají především na myšlenkovém základu. Rád porovnává, interpretuje, usouvztahuje a diskutuje. Jeho zájmem je kniha jako nosič obsahující určité ideje, informace, je to tedy v podstatě ideální čtenář ve stavu zrodu, je schopen vývoje, dá se s ním velice dobře pracovat.

Booklover se od knihomola už od počátku zřetelně liší. Základem bookloverovy interakce je fakt, že čte (v primárním významu). Není náhodou, že termín booklover je záležitostí poslední doby – a to především díky zrychlenému vývoji technologií. Počítače a chytré telefony mu umožňují zmíněný fakt, že čte, resp. že vlastní určitou knihu, sdílet. Kniha se tedy v bookloverově pojetí stává hlavně prostředkem sebe prezentace (především na sociálních sítích, kdy booklover zpravidla – a rád – vyfotografuje svou knihu a umístí ji na Instagram, Facebook či blog, obvykle s nadšeným komentářem „tohle zrovna čtu“) a získávání určité prestiže zejména mezi vrstevníky.

